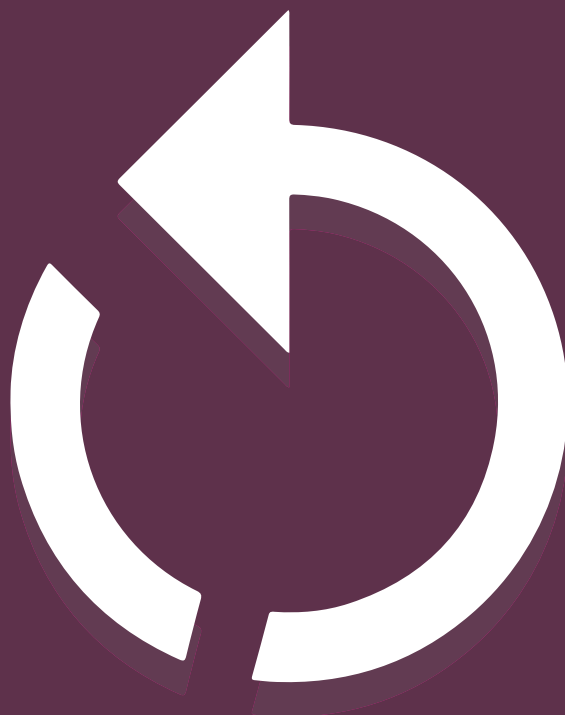

RAPORTUL CERCETĂRII TEATRU ȘI MUNCĂ

Coordonatoare

Carmen Voinea și

Ioana Florea

Grafica

Cătălin Rulea

Mulțumiri

Mihai Trăsnea și Tavi Voina

Coordonator proiect

Mihail Sandu-Dumitriu

Decembrie 2025

Contextul cercetării	05
Preambul	05
Cercetarea „Teatru și muncă”	06
Contextul național	08

Metodologie	10
--------------------	-----------

Rezultatele cercetării „TEATRU ȘI MUNCĂ”	12
Date socio-demografice	14
Interesul publicului față de tema muncii	16
Frecvența consumului de teatru	18
Câteva date despre publicul din orașele gazdă	20
Cele mai importante teme despre muncă	21
Ce spectacole despre muncă ar vrea să vadă persoanele tinere	23

Scurte concluzii ale cercetării	24
--	-----------

Referințe	25
------------------	-----------

Contextul cercetării

Preambul

În ultimii ani, teatrul politic din România¹ a început un proces de profesionalizare - atât în ceea ce privește tehnicile teatrale (lucrurile cu sunet, scenografie, folosirea de resurse limitate, adaptarea pentru spectacole itinerante sau educative etc.), cât și în ceea ce privește relația cu publicul. Această profesionalizare este o consecință directă a proliferării trupelor și spectacolelor angajate politic, precum și a acumulării de experiență de aproape 20 de ani în cadrul Platformei de Teatru Politic². Pe de o parte, este nevoie de cunoașterea profilului publicului, prin indicatori socio-demografici precum localitatea de rezidență, vârsta, ocupația, nivelul educațional etc. Pe de altă parte, este nevoie de o mai bună înțelegere a intereselor și experiențelor publicului - pentru un teatru care să reflecte temele importante pentru public, în moduri care să genereze dezbateri, curiozitate, învățare colectivă și poate chiar implicare socială/politică. Se poate chiar afirma că teatrul politic intră într-o nouă etapă, marcată atât de un efort consistent de cercetare pentru o mai bună cunoaștere a publicului, cât și de înprospătarea esteticilor experimentate în ultimii zece ani. Aceasta vine în continuarea celei de a treia etape a parcursului post-socialist al teatrului politic, asociată cu documentarea, producția și turneul din perioada din 2011-2012, o etapă importantă din procesul de politizare spre stânga și intensificare a criticii anti-sistem a teatrului politic (Schwartz, 2019).

În continuare sunt puține cercetări în aceste direcții, cea mai recentă fiind cercetarea RESTART³ asupra publicului de teatru politic din București, care reprezintă și punctul nostru de plecare pentru acest studiu. Demersul RESTART a avut o componentă cantitativă, care a presupus desfășurarea unui sondaj de opinie, în perioada martie - iunie 2025, în rândul publicului a trei teatre partenere (Centrul de Teatru Educațional Replika, Creart / Teatrelli, Teatrul Metropolis), participant la spectacole care se încadrează, în sens larg, în categoria teatrului implicat politic. Au fost completate 422 de chestionare după vizionarea unui număr de 30 de spectacole, cu 74 de reprezentații. Pentru a ajunge la un public mai larg, au mai fost colectate 198 de chestionare online. Cercetarea RESTART a avut și o componentă calitativă, care s-a desfășurat prin observație participativă (realizată de studenți/te și cercetătoare înainte, în timpul și după reprezentații), interviuri cu persoane mai puțin familiarizate cu teatrul politic și două focus grupuri.

Din concluziile interesante ale raportului RESTART, amintim în primul rând faptul că preferințele, opiniile, temele dorite de respondente/ți nu prezintă diferențe mari în funcție de categorii de vârstă, gen sau ocupație. Însă discuțiile recurente despre accesibilitatea biletelor au confirmat că există un public divers, inclusiv din punct de vedere al condițiilor materiale. Problema prețului biletelor s-a regăsit în special la publicul tânăr, la studenți/te, însă aceasta a fost invocată și de persoane din clasa muncitoare, un participant ridicând problema „boicotului economic” al spectacolelor scumpe. În plus, s-a observat faptul că la

unele dintre spectacolele populare bilete se epuizează foarte rapid, unii respondenți explicând acest fenomen prin existența unui subgrup în rândul publicului de teatru, cu capital economic și cultural ridicat, care cumpără masiv bilete.

În al doilea rând, cercetarea RESTART a arătat faptul că principalele surse de informare care influențează alegerea spectacolelor sunt prietenii și cunoștințele, precum și social media. De asemenea, prin eforturile lor de comunicare (pagini web, pagini social media, persoane din teatru care își promovează proiectele), teatrele reușesc să informeze și să atragă publicul. În al treilea rând, relevanța mesajului, jocul actorilor și realizarea artistică au primit cele mai multe aprecieri la evaluarea spectacolelor. Tot printre cele mai apreciate aspecte ale teatrului politic, care țin chiar de esența sa, este și efortul documentar din fiecare producție, necesar pentru a reuși să scoată la iveală anumite probleme sau să dea voce unor grupuri marginale sau marginalizate.

O concluzie interesantă a fost că, pentru multe persoane, emoțiile considerate negative sau contestarea propriilor poziții nu sunt un motiv pentru a evita sau pentru a aprecia mai puțin un spectacol. Mai mult, există o tensiune în ceea ce privește rolul teatrului și echilibrul între funcția estetică sau artistică, emoțiile transmise și funcția de divertisment, mesajul transmis și poziționarea politică.

Pornind de la aceste concluzii ale studiului anterior - care sunt atât ilustrarea unei nevoi în câmpul cultural, cât și un efect al ultimelor două decenii de activitate susținută în domeniul teatrului politic - am decis să explorăm în continuare, mai în profunzime, tema muncii și reprezentarea ei în teatrul politic. Astfel, am elaborat un nou demers de cercetare exploratorie, care s-a desfășurat în perioada septembrie - decembrie 2025, în orașele București, Cluj-Napoca, Craiova, Cugir, Galați, Ploiești, Oradea, Slatina, Timișoara, Turnu Măgurele.

1 În mediul teatral local, în ultimii ani, s-au folosit alternativ și interșanjabil termenii „teatru social”, „teatru politic”, „teatru documentar” sau „teatru documentat”, pentru a descrie un teatru angajat politic, de multe ori cu subiecte inspirate din realitatea imediată, bazat pe o cercetare de mai mică sau mai mare amploare. Similar cu raportul RESTART, și aici vom folosi termenul de teatru politic, ce înglobează toate caracteristicile de mai sus și a fost utilizat încă din 2013 de inițiatorii Gazetei de Artă Politică și Platformei de Teatru Politic.

2 <https://artapolitica.ro/teatru/>

<https://www.facebook.com/stagiuneadeteatrupolitic>

<https://www.youtube.com/@platformadeteatrupolitic/videos>.

3 Raportul final poate fi consultat aici:

<https://artapolitica.ro/gazetapolitica/2025/11/15/raportul-cercetarii-restart-despre-publicul-de-teatru-politic/>.

Cercetarea „Teatru și muncă”

În prezent, aproape 40% din toate contractele de muncă la nivel național sunt în jurul salariului minim, deci în jurul sumei de 2500 lei net - ceea ce este o sumă foarte mică comparată cu coșul minim de consum pentru un trai decent pentru o persoană (4322 lei), calculat pe baza datelor Institutului Național de Statistică⁴. Mai mult, conform datelor Eurostat, România a fost mereu în ultimii ani pe primele locuri în Uniunea Europeană la nivelul sărăciei în muncă (adică un procent ridicat de persoane salariate care sunt în risc de sărăcie). În contextul protestelor sindicale actuale și al măsurilor de austeritate selectivă (tăieri de resurse și concedieri mascate în sistemul de învățământ, creșterea taxelor precum TVA, care vor fi suportate de majoritatea populației, în paralel cu presiuni pentru eliminarea impozitului pe cifra de afaceri) este important să înțelegem percepția populației asupra relațiilor și condițiilor de muncă. Sperăm astfel să contribuim la creșterea solidarității și la o societate mai puțin polarizată.

Cercetarea a avut loc în cadrul proiectului **„Teatru și muncă - turneu și cercetare despre publicul tânăr la nivel național”**, care constă în difuzarea și promovarea la nivel național a 4 spectacole despre muncă, cu 16 reprezentații în zece orașe. Orașele au fost alese astfel încât turneul național să acopere orașe mari studențești, unde presiunea și concurența pe piața muncii este mare, precum și orașe mici, de unde tinerii pleacă, în lipsa locurilor de muncă suficiente și a veniturilor adecvate costurilor vieții (Cugir, Slatina, Turnu Măgurele).

Spectacolele alese sunt parte din **Stagiunea de Teatru Politic**, tratând tema muncii în școlile din mediul rural, în industria de armament, în industria textilă și a modei, cât și tema muncii în cele mai precare condiții (muncă stradală informală).

Proiectul **„Teatru și muncă - turneu și cercetare despre publicul tânăr la nivel național”** este coordonat de Asociația Quantic, în parteneriat cu Asociația O2G, Facultatea de Științe Politice din cadrul SNSPA, Universitatea Babeș-Bolyai, Teatrul „Regina Maria” Oradea, Teatrul Dramatic „Fani Tardini” Galați, Teatrul Național „Marin Sorescu” Craiova, Asociația Culturală Replika, Reactor de Creație și Experiment, Fundația Județeană pentru Tineret Timiș, Centrul Cultural Valentin Uritescu, Asociația GAL Turnu²¹.

⁴ <https://romania.fes.de/ro/e/comunicat-de-presa-actualizarea-cosului-minim-de-consum-pentru-un-trai-decent-2025.html>

Spectacol	Premiera	Detalii spectacol
Acrobații	2022	Distribuția: David Drugaru, Anamaria Feraru, Silvana Mihai, Katia Pascariu, Tavi Voina Scenografia: Irina Gâdiuță Muzica și versurile: Paul-Ovidiu Cosovanu Mișcarea scenică: Paul Dunca / Paula Dunker Asistență regie și producție: Eva Todică Scenariul și regia: David Schwartz Grafică: Cătălin Rulea
Oameni și arme	2023	Distribuția: Alexandra Harapu, Maria Morar, Oana Rotaru, Doru Taloș, Tavi Voina Scenografia: Mihai Păcurar Direcție coregrafică: Paula Dunker Muzica: Alexandru Condurat Coordonare muzicală: Adonis Tanța Asistență regie: Teodora Minea Scenariul și regia: David Schwartz Coordonare documentare: Tavi Voina Coordonare proiect: Andrada Roșu Colaborare documentare: Katia Pascariu
ODD COUTURE	2024	Distribuția: Anamaria Codiță, David Drugaru, Anamaria Feraru, Silvana Mihai, Ama Beschieru Scenografia: Sabina Reus Universul sonor: Daniel Stănciucu Text: Alexandru Gorghe Regia: Mara Oprea
Voi n-ați văzut nimic	2014	Distribuția: Alex Fifea și Cătălin Rulea Scenografia și muzica: Cătălin Rulea Text: Alex Fifea și David Schwartz Regia: David Schwartz

Tabel 1. Lista spectacolelor

Contextul național

Înainte de a discuta rezultatele cercetării noastre, prezentăm câteva date reprezentative statistic din „Barometrul de Consum Cultural 2024. Dinamicile tipurilor de consum cultural și rolul educației culturale” (Croitoru & Becuț Marinescu, 2025), realizat în cadrul Institutului Național pentru Cercetare și Formare Culturală. Acesta este singurul studiu longitudinal național în domeniul culturii, care evidențiază unele aspecte importante legate de publicul de teatru la nivel național și transformările din ultimul deceniu. În primul rând, raportul confirmă scăderea constantă din ultimii zece ani a participării la spectacole de teatru, scăderea cea mai bruscă nefiind legată în mod special de efectele pandemiei COVID-19, ci începând cu trei ani mai devreme. În plus, deși în ultimii cinci ani se remarcă un reviriment, participarea este încă mult sub nivelul înregistrat în anul 2014, iar consumul de teatru rămâne printre cele mai reduse față de celelalte tipuri de consum cultural. Publicul stabil/fidel (cel puțin o dată pe lună) este de 4% în cazul participării la spectacole de teatru, în afara festivalurilor de teatru și de 1% în cadrul unui festival de teatru. Publicul potențial (cel puțin o dată la 6 luni) este de 10%, respectiv 5%, iar publicul ocazional (cel puțin o dată pe an) este de 11%, respectiv 9%. Barometrul mai arată că non-publicul pentru participarea la spectacole (75%) și festivaluri de teatru (85%), deși este preponderent feminin, cu nivel de educație de cel mult școală post-liceală și din mediul rural, nu este diferențiat pe categorii de vârstă. Raportul mai concluzionează că această categorie „este cea mai afectată de toate barierele culturale, sociale, financiare și fizice (...)”, iar soluțiile de aducere în rândul publicului/consumatorilor sunt complexe, cu accent foarte mare pe alfabetizarea/educația culturală” (Croitoru & Becuț Marinescu, 2025, p. 58).

Din punct de vedere socio-demografic, diferențele de gen sunt reduse, însă datele Barometrului 2023 (Croitoru & Becuț Marinescu, 2024) arată că participarea la spectacolele de teatru tinde să fie una preferată de bărbați - ceea ce este în contradicție cu studiul RESTART, în care aproximativ două treimi s-au identificat ca fiind femei. Publicul de teatru pare că este mai degrabă tânăr, participarea fiind invers proporțională cu vârsta. În anul 2023, 14% dintre tinerii cu vârste între 18 și 35 de ani au participat cel puțin o dată în ultimele 6 luni la spectacole de teatru, în scădere față de 31% în 2014. Vedem astfel o scădere masivă a participării tinerilor la spectacole de teatru - mult mai abruptă decât în cazul altor categorii de vârstă. În mediul rural, procentul de persoane care au mers la spectacole de teatru cel puțin o dată la 6 luni a fost de 10% în anul 2014 și de 7% în anul 2023. Orașele mici cu mai puțin de 30.000 de locuitori seamănă din acest punct de vedere cu zonele rurale (circa 11% participare cel puțin o dată la 6 luni). Participarea crește odată cu numărul de locuitori: 14% pentru orașele cu populație între 30.000 și 100.000 de locuitori și 23% pentru cele cu peste 100.000 de locuitori (Croitoru & Becuț Marinescu, 2024).

În ceea ce privește participarea la programe de educație culturală, datele Barometrului pentru anul 2024 arată că cei mai mulți dintre respondenți (67%) nu au participat niciodată la astfel de activități. Doar 22% dintre respondenți au apreciat că au cunoștințe suficiente privind istoria teatrului, iar 78% fie nu au suficiente informații, fie necesită aprofundare. Doar la cunoștințele privind istoria arhitecturii s-au obținut procente mai mici (20%). Din concluziile Barometrului mai reiese că „teatrul este un domeniu în care oamenii sunt lipsiți în general de o înțelegere aprofundată a evoluției sale și a contextelor istorice care au marcat dezvoltarea acestui tip de artă a spectacolului” (Croitoru & Becuț Marinescu, 2025, p. 33). Nici rezultatele privind generația tânără nu sunt mai optimiste, datele pe sub-eșantionul adulților care au copii arată că doar 5% dintre respondenți au afirmat că copilul/copiii lor au urmat un curs de teatru - cel mai mic procent, comparativ cu celelalte activități de educație artistică. În privința educației culturale, 57% dintre respondenți sunt de părere că copilul/copiii lor au cunoștințe insuficiente sau care necesită aprofundare.

Metodologie

Cercetarea s-a desfășurat în perioada septembrie-decembrie 2025, având un caracter exploratoriu, un pas înainte spre cunoașterea publicului care participă la spectacole de teatru politic, la nivel național. A avut exclusiv o **componentă cantitativă**, care a presupus desfășurarea unui sondaj de opinie în rândul publicului din zece orașe, la finalul spectacolelor **Acrobații** (despre munca în educație, în mediul rural), **Oameni și arme** (despre munca în industria de armament), **ODD COUTURE** (despre munca în industria textilă și în industria modei), **Voi n-ați văzut nimic** (despre muncile informale, stradale și abuzurile grave cu care se confruntă cei mai precari muncitori). Datele au fost culese din locațiile menționate în Tabelul 2.

Eșantionarea a fost una non-probabilistică, completarea chestionarelor realizându-se voluntar de către spectatori, la finalul reprezentației. Publicul a avut posibilitatea să răspundă pe loc la întrebări, completând chestionarul printat și disponibil la ieșirea din sala de spectacol, sau să își auto-administreze chestionarul online. Chestionarele au fost completate predominant online, respondenții/tele folosind pliante ce conțineau un cod QR a cărui citire îi trimitea către chestionarul online. Pe lângă acestea, o parte din chestionare au fost completate de către respondenți pe suport de hârtie, la ieșirea din sală. Au fost reprezentații unde s-au completat în total peste 30 de chestionare, iar altele unde s-au completat sub 20.

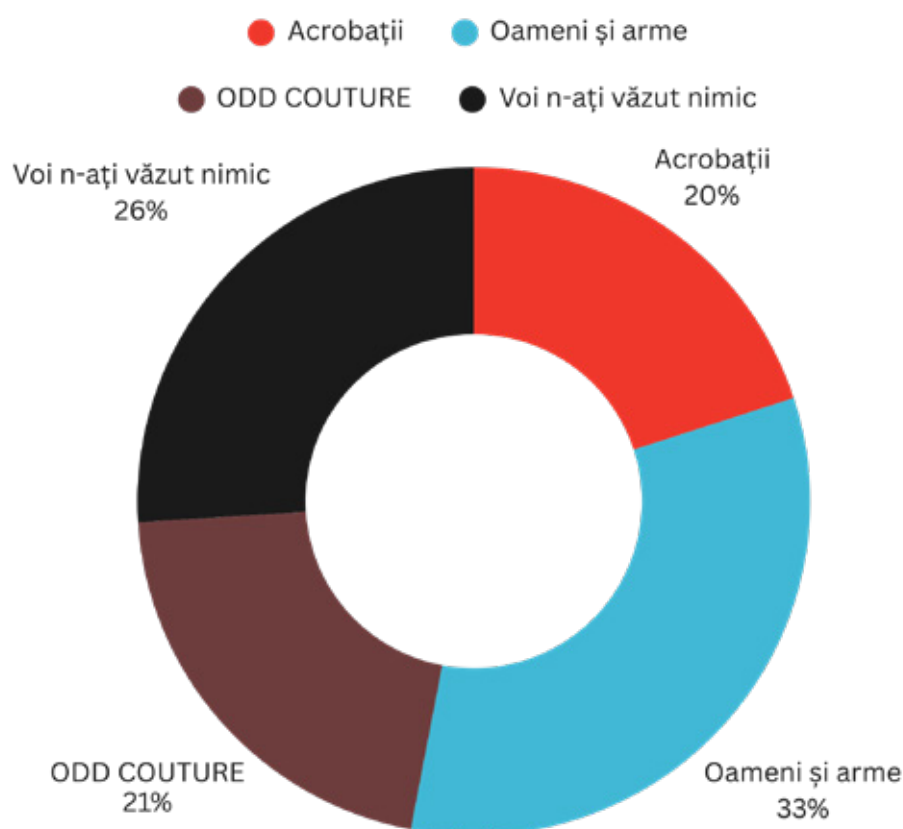
Instrumentul de cercetare a fost chestionarul, care a combinat întrebări închise cu o întrebare deschisă, aceasta din urmă fiind codată pentru identificarea unor categorii recurente. Principalele dimensiuni urmărite au fost: opiniile despre tema spectacolului vizionat, comportamentul de mers la teatru (frecvența), percepții asupra necesității teatrului despre muncă și asupra receptării lui de către tineri, temele de interes pe care ar dori să le vadă abordate în spectacole de teatru. În plus, chestionarul a inclus o serie de întrebări socio-demografice.

Spectacol	Orașele unde au avut loc reprezentații	Spațiile de spectacol
Acrobații	București, Craiova, Galați, Turnu Măgurele	Centrul de Teatru Educațional Replika, București Teatrul Național „Marin Sorescu”, Craiova Casa de Cultură a Studenților, Galați Colegiul Național „Unirea”, Turnu Măgurele
Oameni și arme	Cluj-Napoca, Cugir, Oradea, Timișoara	Reactor de Creație și Experiment, Cluj-Napoca Centrul Cultural Cugir Teatrul „Regina Maria”, Oradea Studio Teatru Demisol - Casa tineretului Timișoara
ODD COUTURE	București, Craiova, Galați	Centrul de Teatru Educațional Replika Teatrul Național „Marin Sorescu”, Craiova Teatrul Dramatic „Fani Tardini”, Galați
Voi n-ați văzut nimic	Craiova, Galați, Ploiești, Slatina	Facultatea de Litere, departamentul Arte și Media, Craiova Casa de Cultură a Studenților, Galați Casa de Cultură a Studenților, Ploiești Liceul Tehnologic „Alexe Marin”, Slatina

Tabel 2. Lista spectacolelor și locațiile reprezentațiilor

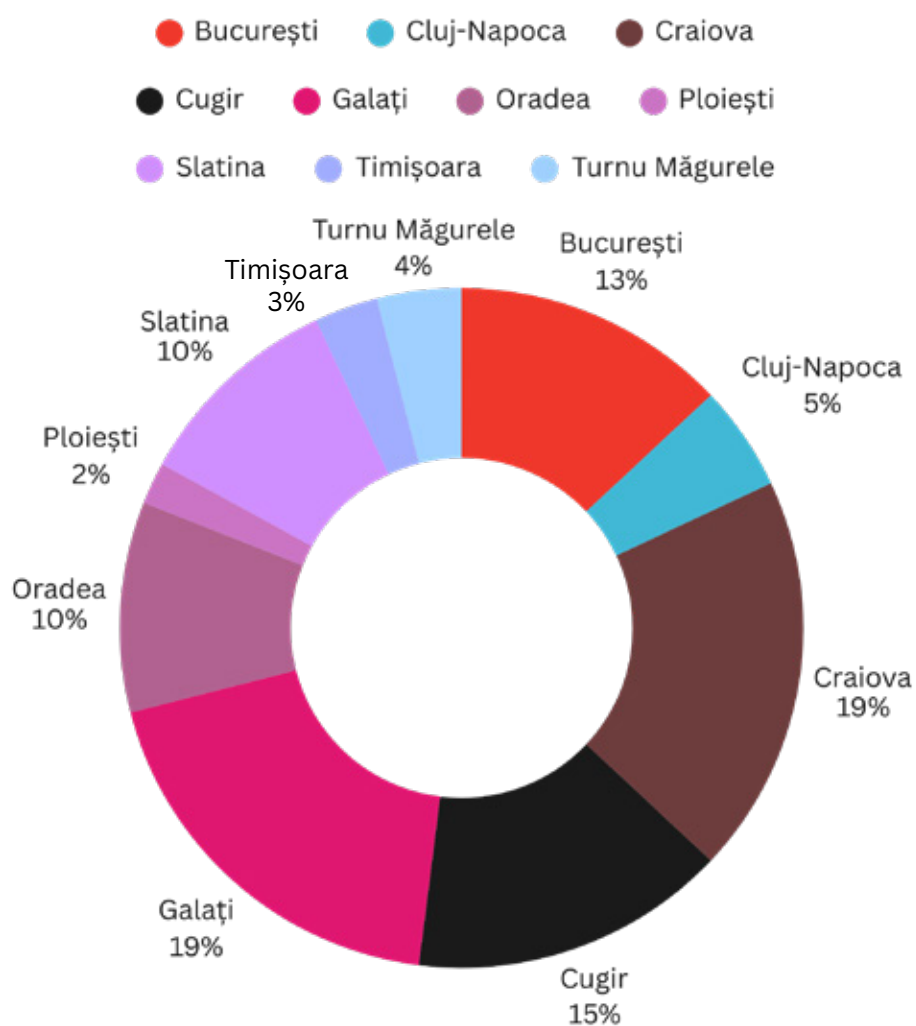
Rezultatele cercetării

La finalul celor 16 reprezentații din cele 10 orașe incluse în turneul „Teatru și Muncă”, au fost colectate în total 281 de chestionare. Distribuția acestora la fiecare din cele patru spectacole este relativ echilibrată, un număr mai mare fiind însă înregistrat la spectacolul **Oameni și arme** (92 de chestionare), iar la polul opus un număr mai mic la **Acrobații** (56 de chestionare).

Grafic 1. Distribuția răspunsurilor colectate pe spectacol

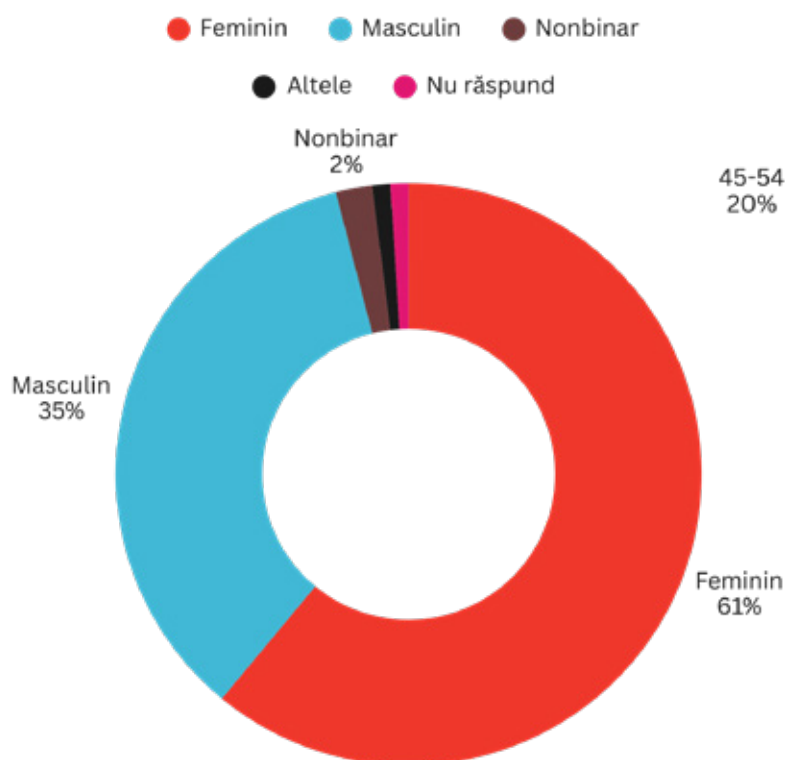
Cele mai multe răspunsuri au provenit de la respondenți din orașele Craiova și Galați, în timp ce din Ploiești, Timișoara și Turnu-Măgurele s-a colectat un număr redus de chestionare (sub 11).

Grafic 2. Distribuția răspunsurilor colectate pe orașe

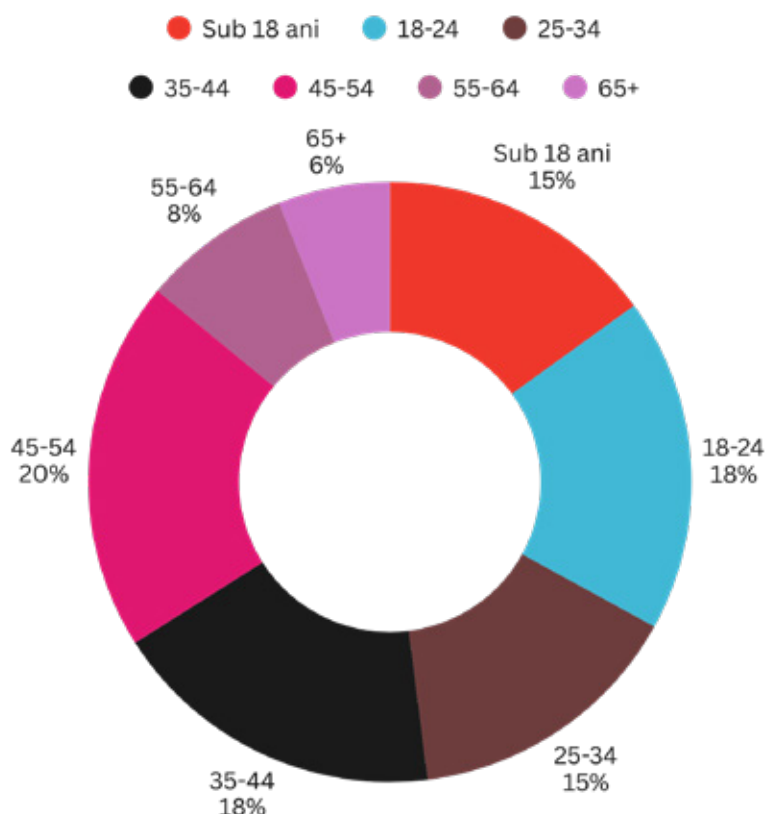
Date socio-demografice

Distribuția în funcție de gen a respondentelor/ților indică o proporție semnificativ mai mare a persoanelor de gen feminin (62%), conformă cu observațiile generale din sălile de teatru, în care regăsim un număr mai mare de spectatoare. Menționăm că rezultatele sunt foarte similare cu procentul înregistrat în cercetarea RESTART (64,9%), însă diferite față de datele Barometrului de Consum Cultural 2023 care, la nivel național, a identificat diferențe reduse de gen, datele respective subliniind chiar că participarea la spectacolele de teatru tinde să fie una preferată de bărbați.

Grafic 3. Distribuția pe genuri a răspunsurilor la chestionar

Vârstele respondenților/elor au variat între 10 și 78 de ani, cu o valoare medie de aproximativ 36 de ani. Cele mai numeroase grupe de vârste sunt 45-55 ani (20%), 35-44 ani (18%) și 18-24 ani (18%). În comparație, răspunsurile la cercetarea RESTART au indicat un profil asemănător din punct de vedere al vârstei.

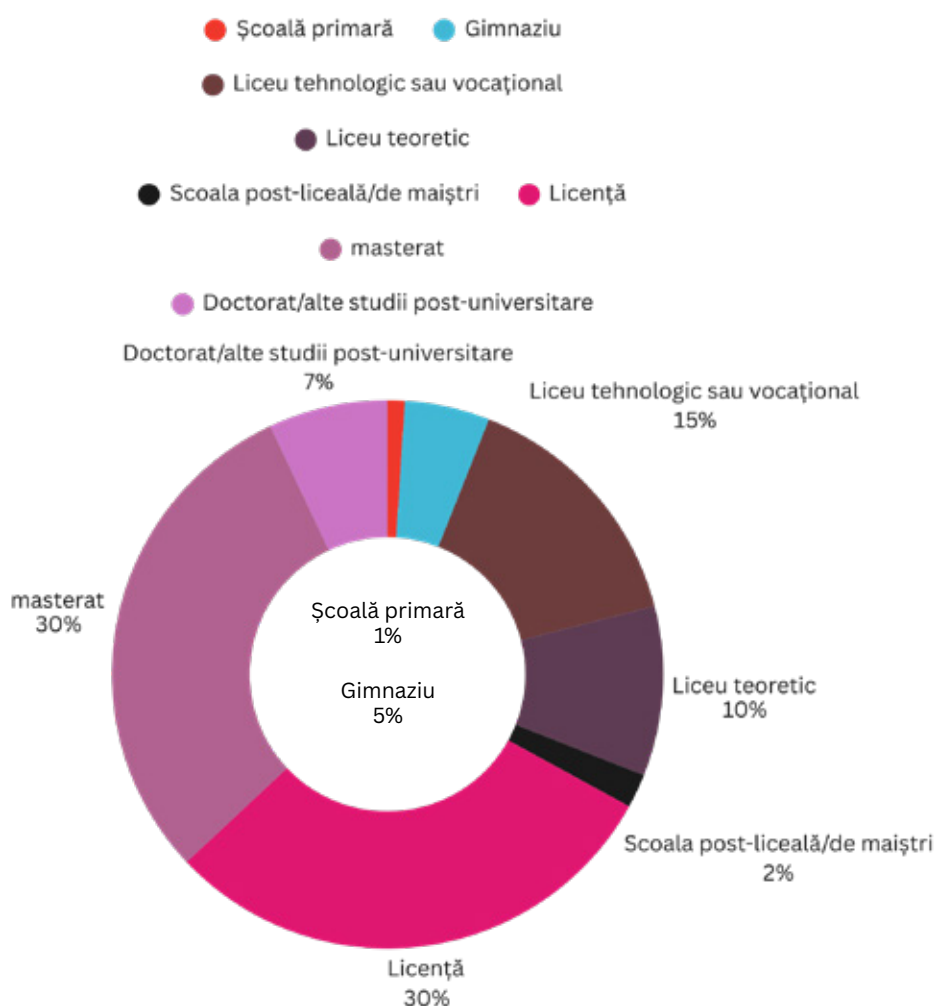
Grafic 4. Distribuția pe grupe de vârstă a răspunsurilor la chestionar

Analiza rezultatelor din punct de vedere al **nivelului de studii** arată că majoritatea respondenților/elor au **studii superioare**: licență, masterat, doctorat sau alte studii post-universitare (67%). Se poate observa un procent semnificativ mai scăzut al celor cu studii superioare comparativ cu cel înregistrat în cercetarea RESTART (82%), confirmând accesul limitat la educație superioară în alte județe comparativ cu București. Dacă dintre cele zece orașe incluse în cercetare selectăm doar marile centre universitare (București, Cluj-Napoca, Craiova, Timișoara), procentul celor cu studii superioare crește la 73%.

De asemenea, trebuie apreciat faptul că spectacolele au ajuns la un public care, conform datelor statistice de la nivel național, are un consum mai scăzut de teatru. De exemplu, între respondenți/respondente este un procent semnificativ de 15% de absolvenți de liceu tehnologic sau vocațional, care în cercetarea RESTART a fost de doar 3%. Trebuie însă menționat că acest procent mai ridicat poate fi explicat prin selecția locațiilor de desfășurare a reprezentațiilor, special pentru a ajunge la un astfel de public. De exemplu, aproape 40% dintre respondenții/respondentele absolvenți de liceu tehnologic sau vocațional provin din Slatina, unde spectacolul **Voi n-ați văzut nimic** a avut loc la un colegiu tehnologic.

În ceea ce privește ocupația, răspunsurile au indicat că proiectul și-a atins unul dintre scopurile sale principale, acela de a ajunge la un public tânăr și de a capta opiniile acestuia. Astfel, mai mult de un sfert dintre respondenți/te sunt elevi/e (17,8%) sau studenți/te (11%). Mai mult, tema proiectului - munca - poate fi decelată din răspunsurile la chestionare, câțiva respondenți/te menționând, alături de calitatea de student, și slujba pe care o au: „Studentă și barista” sau „Student, livrator și administrator de condominiu”. Răspunsurile la întrebarea deschisă (ce va fi analizată în secțiunile următoare) completează aceste scurte mențiuni și indică experiențele de muncă ale tinerilor, unele marcate deja de alienare, abuzuri, hărțuire etc.

Având în vedere unele dintre locațiile în care s-au desfășurat reprezentațiile, o categorie semnificativă de respondenți/te au fost cadre didactice (17%) atât din mediul preuniversitar, cât și din mediul universitar. Alte categorii ocupaționale recurente au mai fost: ingineri (5,3%), pensionari (5%), economiști (5%), IT și programare, domeniul medical, actorie și alte profesii artistice, marketing și PR.

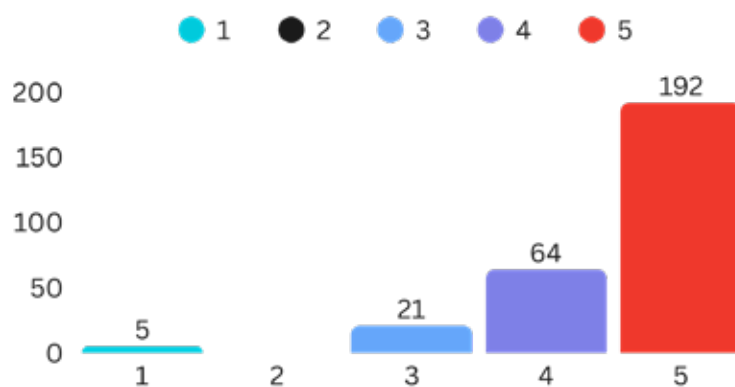
Grafic 5. Distribuția pe niveluri de studii a răspunsurilor la chestionar

Interesul publicului față de tema muncii

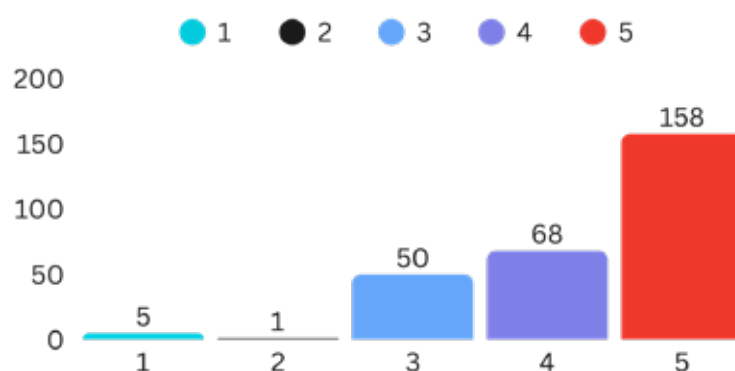
Temele abordate în cele patru spectacole au fost de interes pentru public, putându-se observa diferențe mici în funcție de vârstă: în total, 68,1% dintre respondenți/respondente au apreciat tema spectacolului tocmai vizionat ca fiind de interes maxim pentru ele/ei (acordându-i nota maximă 5), iar 22,7% au apreciat tema spectacolului ca fiind de interes ridicat (acordându-i nota 4 din 5). Au existat însă variații minore în evaluarea gradului de interes, populația activă acordând evaluări mai mari, comparativ cu persoanele sub 18 ani sau cele peste 64 de ani. În plus, trebuie menționat faptul că trei din cele cinci persoane care au afirmat că nu au fost deloc interesate de tema spectacolului vizionat au vârsta de 17 ani (un elev, o persoană fără ocupație și un lăutar), doi dintre ei afirmând și că au fost pentru prima dată la teatru.

O altă întrebare a urmărit să evalueze cât de necesare sunt, în general, spectacolele pe teme legate de muncă. Acestea au obținut, de asemenea, evaluări majoritar pozitive (56% dintre respondente/ți acordând nota maximă 5, iar 24,1% acordând nota 4), însă ceva mai scăzute comparativ cu întrebarea care a vizat spectacolul specific tocmai vizionat de respondenți/respondente. O comparație a răspunsurilor pe diferite categorii de vârstă nu a relevat diferențe semnificative în rândul populației adulte active (18-64 de ani). În schimb, în rândul persoanelor cu vârsta sub 18 ani și a persoanelor peste 64 ani - persoane cu probabilitate mai mică de a fi în câmpul muncii - nivelul de interes pare a fi mai scăzut. Și în acest caz, din cele cinci persoane care au afirmat că nu consideră deloc necesare spectacole pe astfel de teme, trei au vârsta sub 18 ani.

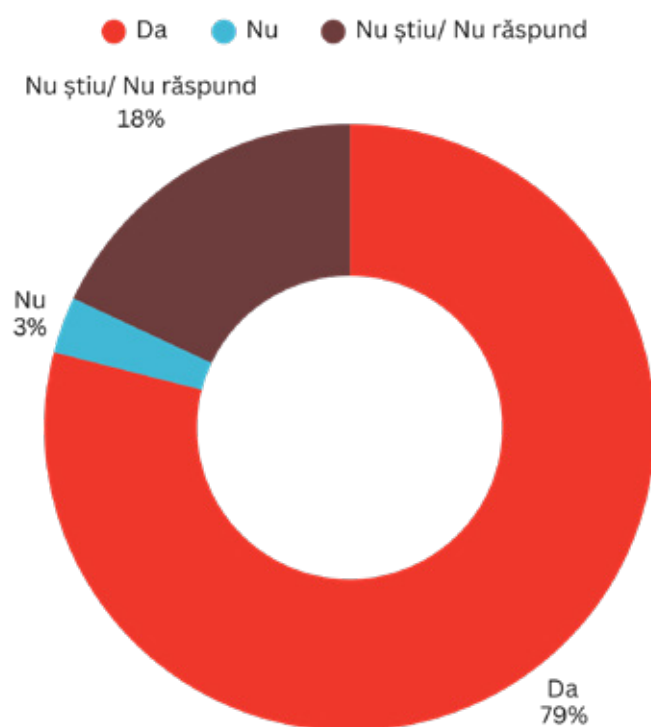
Majoritatea respondenților/telor au răspuns într-un procent semnificativ (79%) că publicul tânăr ar fi interesat de spectacole pe tema muncii. Trebuie remarcat, însă, procentul mare (18%) de persoane care au selectat varianta „Nu știu/nu răspund”. Din păcate, nu pot fi extrase concluzii privind aceste răspunsuri pe baza celorlalte caracteristici, profilul respondenților/elor fiind relativ variat.

Grafic 6. Distribuția răspunsurilor la întrebarea „Cât de mult vă interesează tema spectacolului?”

Grafic 7. Distribuția răspunsurilor la întrebarea „Comparativ cu alte teme, cât de necesare sunt spectacolele pe teme legate de muncă?”

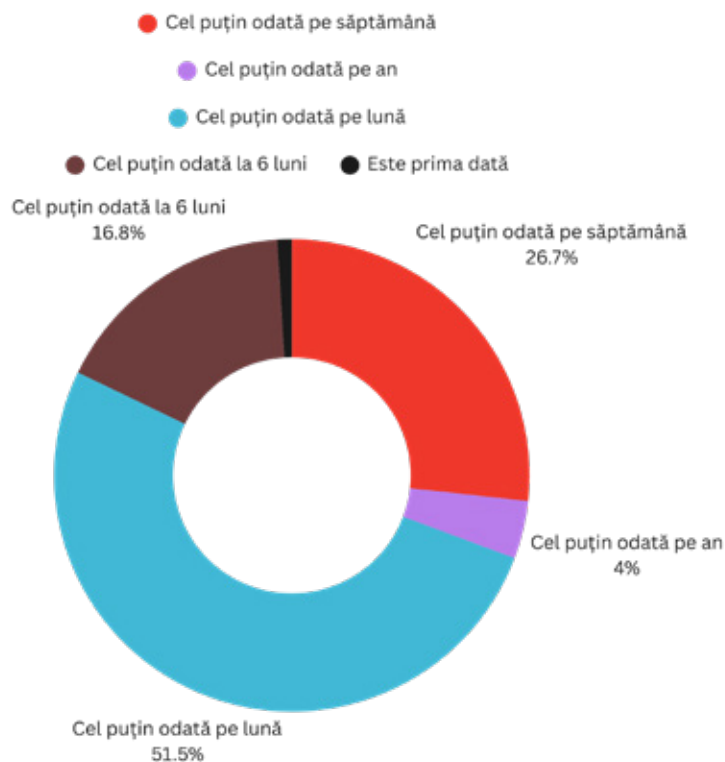

Grafic 8. Distribuția răspunsurilor la întrebarea „Credeți că publicul tânăr din România ar fi interesant de astfel de spectacole?”

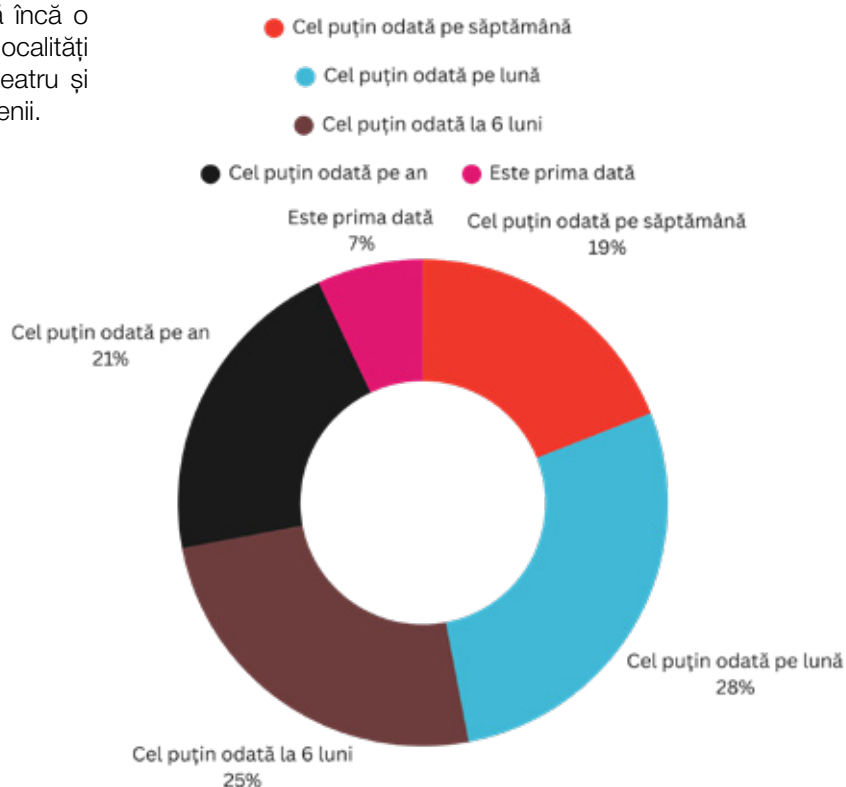
Frecvența consumului de teatru

Frecvența cea mai ridicată de consum de teatru este de cel puțin o dată pe lună, la 28% dintre respondenți/te, urmată de cel puțin o dată la șase luni pentru un sfert. Trebuie evidențiat faptul că 7% au afirmat că reprezentația din cadrul turneului a fost prima dată când au ajuns la teatru. Cu excepția a câtorva persoane, dintre care unele de vârstă a treia, majoritatea sunt elevi, din orașe precum Slatina, Galați sau Cugir. Importanța mediului de rezidență și a infrastructurii culturale disponibile în orașele mai mari se poate observa și în rândul spectatorilor/oarelor cu frecvența cea mai ridicată (cel puțin o dată pe săptămână). Peste 60% dintre aceștia sunt din orașe mari precum București, Craiova, Galați sau Timișoara, cu populație peste 200.000 de locuitori și o infrastructură culturală mai dezvoltată comparativ cu orașe precum Slatina, Cugir sau Turnu Măgurele.

Nu este astfel o surpriză că, în comparație cu rezultatele înregistrate la cercetarea RESTART, desfășurată asupra publicului din București, comportamentul de consum de teatru al respondenților/telor este mult mai redus. De exemplu, în cercetarea curentă s-a observat un procent de 28% de persoane care merg la teatru cel puțin o dată pe lună versus 52% în cercetarea RESTART (Grafic 9 și Grafic 10). Mai mult, dintre respondentele/ții din cercetarea RESTART doar 0,5% au fost pentru prima dată la un spectacol (2 persoane din 422). Acest fapt arată încă o dată importanța turneelor de teatru politic în localități mai mici, pentru a contracara accesul redus la teatru și distrugerea infrastructurii culturale din ultimele decenii.

Grafic 9. Frecvența consumului de teatru în cadrul cercetării RESTART

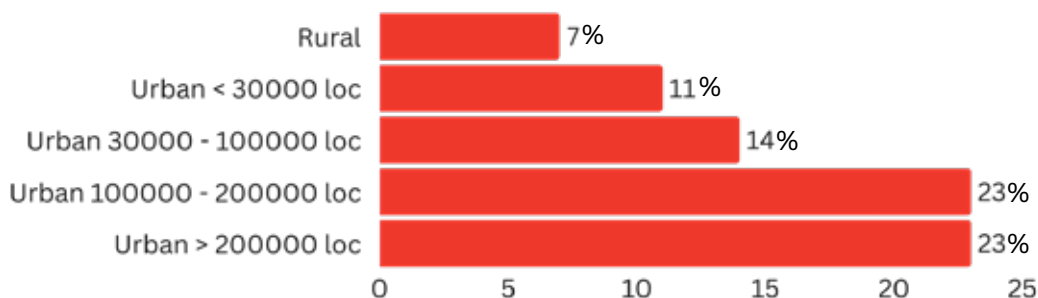

Grafic 10. Frecvența consumului de teatru în cadrul cercetării „Teatru și muncă”

Dacă folosim categoriile de public utilizate în Barometrul de Consum Cultural, aproape jumătate (47%) dintre respondenții/tele din cercetarea curentă intră în categoria publicului stabil/fidel (cel puțin o dată pe lună). Publicul potențial (cel puțin o dată la 6 luni) este de 25%, iar cel ocazional (cel puțin o dată pe an) este de 21%. Având în vedere că studiul nostru nu este unul reprezentativ la nivel național, fiind, de altfel, realizat doar în mediul urban, procentele sunt greu de raportat la cele înregistrate în Barometru. În plus, chiar și excluzând municipiul București, orașele incluse în turneu sunt foarte eterogene, în primul rând din punct de vedere al populației, cu orașe mici precum Turnu Măgurele și Cugir (sub 30.000 de locuitori), Slatina (între 30.000 și 100.000 de locuitori), Oradea și Ploiești (între 100.000 și 200.000 de locuitori) și restul orașelor, cu peste 200.000 de locuitori.

Pentru a pune însă în context datele noastre, putem lua ca referință pentru orașele în care au avut loc reprezentații procentele de participare ale publicului potențial (Tabelul 3) din datele pentru 2023 incluse în Barometrul de Consum Cultural.

Participare la spectacole de teatru, în afara festivalurilor de teatru

Tabel 3. Procentul persoanelor care, în ultimele șase luni, au participat cel puțin o dată la evenimente din categoria artelor spectacolului, în funcție de tipul localității de reședință (Sursă Barometrul de Consum Cultural 2023)

În final, din punct de vedere al nivelului de studii, nu s-au observat diferențe semnificative ale frecvențelor în rândul diferitelor categorii de educație din eșantion.

Câteva date despre publicul din orașele gazdă

- **București** - medie de vârstă de 34 de ani, persoane cu profesii diverse (IT și programare, cadre didactice, studenți/e și elevi/e etc.). Având în vedere că reprezentațiile celor două spectacole (**ODD COUTURE** și **Acrobații**) s-au desfășurat la Centrul de Teatru Educațional Replika, se poate concluziona că acestea au atras publicul fidel al centrului.

- **Cluj-Napoca** - vârstă medie 29 de ani, majoritatea tineri cu profesii diverse (IT și programare, cadre didactice etc.).

- **Craiova** - medie de vârstă de 34 de ani, aproximativ o treime dintre aceștia sunt elevi/e și studenți/te. Alte profesii mai des întâlnite au fost: cadre didactice, actori, juriști sau avocați, economiști etc. Acest profil al respondentelor/ților poate fi explicat prin locațiile unde s-au desfășurat cele trei reprezentații din Craiova: Teatrul Național „Marin Sorescu” și Facultatea de Litere, departamentul Arte și Media.

- **Cugir** - printre cele mai ridicate medii de vârstă (44 de ani). O cincime dintre cei care au completat chestionare sunt pensionari - situație care poate fi explicată parțial de dorința persoanelor mai în vârstă de a își comunica părerile despre spectacol, dar și de prezența unui public general mai în vârstă în localitate (urmare a migrației multor tineri din localitate, către centrul universitar și economic Cluj-Napoca, pentru oportunități de muncă și studiu). Printre celelalte profesii ale publicului din Cugir au fost: cadre didactice, economiști, ingineri etc.

- **Galați** - medie de vârstă de 35 de ani, o treime dintre spectatori au fost elevi, restul provenind din domenii diverse, printre profesiile mai des întâlnite putând enumera: cadre didactice, persoane din domeniul medical, ingineri etc. Cele trei reprezentații s-au desfășurat la Casa de Cultură a Studenților Galați și Teatrul Dramatic „Fani Tardini”.

- **Oradea** - vârstă medie 37 de ani, o treime au fost studenți/te și elevi/e, iar o parte semnificativă cadre didactice.

- **Ploiești** - medie de vârstă de 31 de ani. Au fost completate însă prea puține chestionare (9) pentru a fi relevantă o analiză mai detaliată a răspunsurilor.

- **Slatina** - printre cele mai scăzute medii de vârstă (28 de ani), public împărțit în principal între cadre didactice și elevi. Profilul publicului poate fi explicat de desfășurarea reprezentației la Liceul Tehnologic „Alexe Marin” Slatina.

- **Timișoara** - medie de vârstă 31 de ani. Au fost completate însă puține chestionare (5) pentru a fi relevantă o analiză mai detaliată a răspunsurilor.

- **Turnu Măgurele** - printre cele mai ridicate medii de vârstă (46 de ani), majoritatea celor care au completat fiind cadre didactice, situație care poate fi explicată de desfășurarea reprezentației la Colegiul Național „Unirea” din localitate.

Cele mai importante teme despre muncă

O sursă bogată de date a fost reprezentată de răspunsurile colectate la întrebarea deschisă privind cele mai importante trei teme legate de muncă despre care respondenții/tele cred că ar trebui să se facă mai multe spectacole. În această secțiune vom prezenta câteva concluzii din tabloul complex și, în general, destul de sumbru al temelor care au ieșit la suprafață. Pentru o lectură mai comprehensivă, am încercat să identificăm o serie de categorii recurente. Este dificil de realizat o taxonomie clară pentru o problemă atât de complexă precum munca, astfel încât categoriile nu se exclud reciproc, ci au puncte de intersecție. În Tabelul 4 am prezentat o serie de exemple pentru categoriile principale și procentul în care acestea s-au regăsit în răspunsuri.

Categorie	Descriere	%
Relații la locul de muncă	abuz sau hărțuire, relații cu colegii/șefii, munca în echipă etc.	41,6
Organizare și drepturile angajaților	sindicate, forme de organizare, concedieri, munca la negru, exploatare, ore suplimentare, drepturile grupurilor vulnerabile, discriminare (ex. gen, etnie, vârstă), taxare, coșul zilnic (de consum pentru un trai decent) versus salariu, protecția muncii, recrutare, concursuri etc.	39,9
Contradicții între muncitori și deținători ai capitalului	salarizare, conflicte între management și angajați, alienare, condiții de muncă, ore neplătite etc.	29,9
Echilibru muncă - viața personală și sănătate mintală	burnout, stres, epuizare, muncă domestică, presiune etc.	16,7
Contradicția dintre principii/reguli/legislație și practici la locul de muncă	aspecte etice, corectitudine, corupție, mită, nepotism, favoritism etc.	15,3
Carieră, vocație și satisfacția muncii	satisfacția muncii, pasiune, etica muncii, profesionalism etc.	14,6
Profesii și domenii specifice	sănătate, biserică, educație, salubritate etc.	14,2
Tineri și muncă	provocările cu care se confruntă tinerii pe piața muncii, oportunități și educație etc.	6,4
Automatizare și tehnologie	tehnologie, în special impactul Inteligenței Artificiale asupra muncii etc.	3,6
Migrație și muncă		3,2
Altele	iubirea, copilăria, familia etc.	6

Tabel 4. Principale categorii de teme legate de muncă despre care ar trebui să se facă mai multe spectacole

Cele mai frecvente teme au fost „Relațiile la locul de muncă” (41,6% dintre răspunsuri) și „Organizare și drepturile angajaților” (39,9%). Pe lângă acestea, o altă categorie semnificativă, regăsită la aproape o treime dintre respondenți/te, a inclus subiecte precum condițiile de muncă, conflicte între deținătorii de capital sau management și angajați, alienare și, în special, aspecte care țin de salarii. Am decis să le includem în categoria „Contradicții între muncitori și deținători ai capitalului”, tocmai pentru a invita la reflecție asupra tensiunilor inerente între aceste grupuri cu interese contrare: persoanele nevoite să își vândă munca pentru a trăi versus angajatorii care urmează logica profitului.

„Drepturile muncitorilor, condițiile nesigure de muncă și abuzurile din cadrul corporațiilor/fabricilor” (elevă, 18 ani, București).

„Relația manager-angajat, condițiile în care se desfășoară activitatea și salariile pentru munca depusă” (cadru didactic, 53 ani, Turnu Măgurele).

„Exploatarea muncitorilor de către patroni. Lupta sindicală. Austeritatea neoliberală” (avocat, activist marxist-leninist, 27 de ani, Craiova).

„Concedieri colective, creșterea impozitelor, șomajul în rândul tinerilor absolvenți fără experiență în muncă” (avocată, 38 de ani, București).

Cu excepția, poate, a categoriilor „Profesii și domenii specifice” sau „Carieră, vocație și satisfacția muncii”, care au reunit și aspecte ce pot fi citite într-o notă neutră sau chiar pozitivă („pasiune”, „vocație”, „etica muncii” etc.), majoritatea temelor revelează o paletă extinsă de tensiuni, contradicții, îngrijorări privind viitorul, epuizare, alienare, exploatare sau abuz.

O bună parte dintre răspunsurile care au fost integrate în categoria „Relațiilor la locul de muncă” a scos la iveală teme precum abuzurile și hărțuirea:

„Relația angajat-angajator, toxicitatea din interior și salariile proaste ale angajaților” (cadru didactic, 22 de ani, Cluj-Napoca).

„Hărțuire. Încetare contract. Prietenie” (pensionară, 64 de ani, Galați).

„Abuzuri normalizate, cenzuri, lipsa drepturilor și a protecției” (studentă, 22 de ani, București).

„Hărțuire. Muncă până la epuizare. Munca neplătită” (juriștă, 43 de ani, Galați).

„Comunicarea este cheia, sinceritatea. Abuz, exploatarea exagerată a angajaților. Nepotism” (actor, recuziter, barman, 30 de ani, Galați).

După cum reiese și din Tabelul 4, categoria „Organizare și drepturile angajaților” reflectă problematica amplă pentru care angajații necesită organizare și protecția drepturilor. În plus, e de remarcat un grad mai înalt de conștientizare a

nedreptăților cu care se confruntă angajații, dat fiind că un procent semnificativ dintre respondenți au menționat sindicatele sau nevoia de solidaritate și organizare.

„Exploatare, unitatea condiției de muncitor la nivel global, integrarea activității de muncă în câmpul social extins” (persoană care lucrează în servicii clienți, 36 de ani, Cluj-Napoca).

„Viața angajatului, drepturile, condiții de muncă” (pensionară, 63 de ani, Cugir).

„Eliberarea muncii. Munca informală. Munca domestică” (pensionar, 63 de ani, Craiova).

„Munca la negru, muncă peste program neplătită” (cadru didactic, 44 de ani, Slatina).

„Exploatarea persoanelor vulnerabile. Munca neplătită. Favorurile făcute în virtutea corupției. Burn-out” (juriștă, 29 de ani, Craiova).

Burnout-ul, stresul, problemele de sănătate mintală, epuizarea, nevoia unui echilibru între muncă și viața personală au fost alte câteva teme recurente la persoane de toate vârstele și din toate orașele.

„Stresul și epuizarea la locul de muncă; echilibrul dintre viața profesională și viața personală, comunicarea și conflictele de care au parte angajații la job” (designer grafic în publicitate, 26 de ani, Craiova).

„Hărțuirea la locul de muncă; burn-out-ul; discriminarea” (inspector de specialitate, 55 de ani, Ploiești).

„Promovarea la job, distanțarea vieții personale de job, flexibilitatea programului de muncă” (economistă, 54 de ani, Oradea).

Merită, însă, evidențiate și aspecte ceva mai pozitive referitoare la muncă, majoritatea regăsindu-se în categoria „Carieră, vocație și satisfacția muncii”. Din răspunsuri s-a conturat ideea de pasiune pentru muncă, cea de vocație sau etică a muncii:

„Poate ar fi interesante pentru tineri teme legate de... să-i zic orgoliul profesional sau, să zic în alt mod, lucrul făcut bine și nu pentru bani, ci din mândrie profesională. Să fie mai mare mândria profesională a lucrului bine făcut decât recompensa materială” (pensionar, 67 de ani, Cugir).

„Vocație, implicare și pasiune” (elevă, 18 ani, Slatina).

„Tema sacrificiului, tema recompensei, tema satisfacției prin muncă” (profesoară de limba engleză, 42 de ani, Oradea).

„Respectul față de muncă și meseria prestată, protecția muncii, remunerația corectă pentru munca prestată!!!” (cadru didactic, 52 de ani, Cugir).

Ce spectacole despre muncă ar vrea să vadă persoanele tinere

În final, pentru că cercetarea a avut ca scop o mai bună cunoaștere a problemelor legate de muncă pe care tinerii și tinerele din diverse orașe ale țării le vor reprezenta pe scenă, dedicăm această secțiune celor mai des întâlnite frământări ale lor, așa cum au reieșit ele din chestionare. Ca și la restul categoriilor de vârstă, perspectivele lor sunt destul de întunecate.

În rândul elevilor, cea mai răspândită categorie a fost „Organizare și drepturile angajaților”, regăsită în aproape o treime dintre răspunsuri. Termeni duri precum „sclavie”, „exploatarea copiilor” sau „muncă cu forța” conturează o perspectivă sumbră asupra muncii.

„Abuzuri, personal struggles, perspectiva muncitorului” (elev, 17 ani, Craiova).

„Muncă cu forța. Sclavie” (elev, 16 ani, Galați).

„Burnout clar, renunțarea la visuri pentru a face bani și cu siguranță exploatarea copiilor” (elevă, 18 ani, București).

„Stresul și oboseala la muncă. Nedreptățile la locul de muncă. Impactul tehnologiei asupra muncii” (elevă, 17 ani, Slatina).

„Corupție. Discriminare. Șantaj” (elev, 18 ani, Galați).

„Discriminarea, egalitatea în locul de muncă, echilibrul dintre muncă și viața personală” (elevă, 17 ani, Craiova).

Următoarele două categorii, care s-au regăsit între răspunsurile unei cincimi dintre elevi/e au fost „Relații la locul de muncă” și „Echilibru muncă - viața personală și sănătate mintală”. Poate una dintre cele mai surprinzătoare observații este faptul că burnout-ul, stresul și nevoia de echilibru apar printre temele de mare interes în rândul adolescenților/telor. Acestea sunt prezente în număr mai mare decât, de exemplu, subiecte din categoria specifică „Tineri și muncă”.

„Organizare și drepturile angajaților” este cea mai frecventă problematică și pentru două treimi dintre studenți/te, urmată de categoria „Contradicții între muncitori și deținători ai capitalului” și „Relațiile de muncă”. Ne reîntâlnim aici cu cele două persoane, care, la ocupație, alături de student/ă și-au trecut și slujba - barista și livrator. Observăm astfel cum teme ca alienarea produsă de munca salariată, întâlnirea cu abuzul sau hărțuirea își fac loc în viața tinerilor încă de la vârsta de 19 ani.

„Salariile, siguranța la locul de muncă și faptul că trece viața pe lângă noi și singurele momente când trăim, vizităm, existăm pur și simplu sunt doar în concediu sau [zile] libere” (studentă și barista, 19 ani, Cluj-Napoca).

„Work culture. Șefi abuzivi. Hărțuirea femeii” (student, livrator și administrator de condominiu, 19 ani, Ploiești).

„Exploatarea muncitorului, «cultura» de la locul de muncă, vina asta care îți este băgată în cap de presiunea socială dacă nu muncești deloc/destul, mai ales dacă ai probleme mintale/o dizabilitate” (student, 20 de ani, Oradea).

„Inferioritatea femeilor în câmpul muncii, in Justițiile făcute tuturor angajaților, decăderea și inutilitatea sistemului care te pregătește pentru piața muncii” (studentx, 19 ani, Craiova).

„Abuzuri normalizate, cenzuri, lipsa drepturilor și a protecției” (studentă, 22 de ani, București).

„Locurile de muncă din România. Nedreptățile de care angajații au parte. Faptul că nu toți oamenii care nu au un loc de muncă sunt «leneși»” (studentă, 24 de ani, Craiova).

Scurte concluzii ale cercetării

Analiza celor 281 de chestionare relevă un interes ridicat pentru teme legate de muncă în rândul respondenților - în cele zece orașe în care au avut loc spectacole și după toate cele 16 reprezentații. Preocuparea pentru această temă pare să fie ceva mai intensă în rândul persoanelor de vârstă activă și cu probabilitate mai mare de a fi în câmpul muncii. Această concluzie vine în completarea interviurilor și focus-grupurilor din cercetarea anterioară RESTART, din care a rezultat un interes crescut al publicului pentru teme cu care se confruntă în mod direct.

Dincolo de această ușoară diferență de intensitate a preocupării în funcție de vârstă, nu există alte diferențe majore între respondenți/te în funcție de vârstă, gen, oraș. Din acest motiv, în studiul nostru exploratoriu nu s-au putut construi categorii diferite de publicuri, cu tipuri diferite de consum cultural și de raportare la tema muncii. Ce a reușit, însă, prezentul studiu, a fost să cuprindă un public mult mai divers - după nivelul de educație, frecvența participării la spectacole de teatru, tipul de localitate de rezidență - decât cel cuprins în cercetarea noastră anterioară, RESTART.

Acest fapt ne spune și că turneul „Teatru și muncă” și-a atins obiectivul de a aduce la teatru oameni care nu au mai văzut un spectacol demult sau niciodată, de a ajunge la tineri, inclusiv la elevi sau absolvenți de licee vocaționale, de a merge în localități cu infrastructură culturală redusă, dar și de a îmbogăți infrastructura culturală existentă (în acest caz teatre de stat, cămine culturale sau studențești, case de cultură) cu spectacole noi, de teatru politic.

O altă concluzie ar fi că principalele teme legate de muncă pe care respondenții/respondentele noastre ar vrea să le vadă abordate în spectacole de teatru pot fi încadrate în categoriile: „Relații la locul de muncă” (teme precum abuz sau hărțuire, relații cu colegii/șefii, munca în echipă etc.); „Organizare și drepturile angajaților” (teme precum sindicate, forme de organizare, concedieri, munca la negru, exploatare, ore suplimentare, drepturile grupurilor vulnerabile, discriminare, taxare, protecția muncii, recrutare, concursuri etc.); „Contradicții între muncitori și deținători ai capitalului” (teme precum salarizare, conflicte între management și angajați, alienare, condiții de muncă, ore neplătite etc.). Majoritatea răspunsurilor primite a scos la iveală tensiuni, contradicții, îngrijorări privind viitorul, epuizare, alienare, exploatare sau abuz.

Același ton sumbru s-a regăsit și în răspunsurile tinerilor (elevi/i sau studenți/ți) din studiul nostru. Ceea ce poate stârni îngrijorarea, pentru că arată cât de devreme în viața activă încep experiențele negative în câmpul muncii. Cu toate acestea, este încurajator că tinerii participanți/te au conștiința acestor nedreptăți, au curajul să le exprime și își doresc tratarea lor în demersuri culturale care să le reflecte experiențele.

Referințe

Croitoru, C., & Becuț Marinescu, A. (2024). Barometrul de Consum Cultural 2023. Comunități de consum în contextul schimbărilor societale. Institutul Național pentru Cercetare și Formare Culturală.

https://www.culturadata.ro/wp-content/uploads/Barometrul-de-consum-cultural-2023_Comunitati-de-consum.pdf

Croitoru, C., & Becuț Marinescu, A. (2025). Barometrul de Consum Cultural 2024. Dinamicile tipurilor de consum cultural și rolul educației culturale. Institutul Național pentru Cercetare și Formare Culturală.

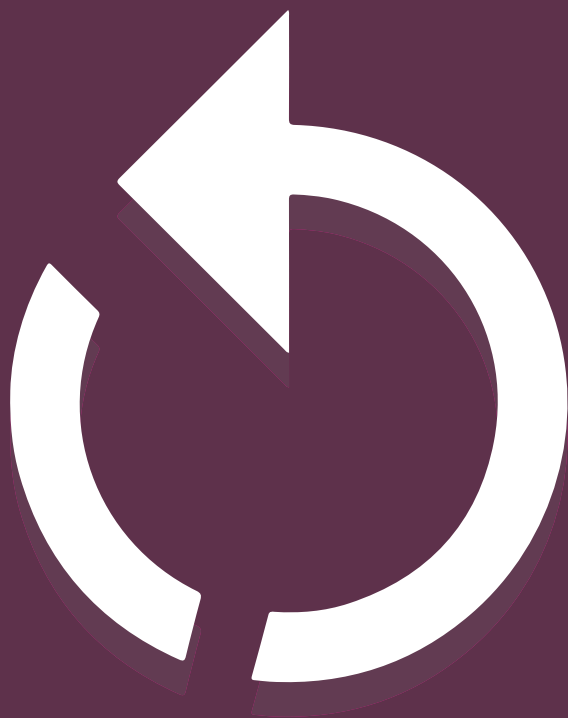
<https://www.culturadata.ro/barometrul-de-consum-cultural-2024/>

Balea, G.A., Bandi-Turtoi, A., Bălănescu, B., Bourceanu, A., Căriga, K., Dobroiu, A., Florea, I., Guriță, I.E., Guțescu, A., Mogoș, T.I., Negoiu, N., Popa, R., Rusu, O.L., Savu, S.M., Serbegiu, A.D., Stoica, C.F., Soare, A., Titov, D., Vlădescu, D.A., Voinea, C. (2025). Raportul Cercetării Restart despre Publicul de Teatru Politic.

<https://artapolitica.ro/gazetapolitica/2025/11/15/raportul-cercetarii-restart-despre-publicul-de-teatru-politic/>

Schwartz, D. (2019). Genealogy of political theatre in post-socialism. From the anti-"system" nihilism to the anti-capitalist left. *Studia UBB Sociologia*, 64(2), 13–40.

<https://doi.org/DOI:%252010.2478/subbs-2019-0008>

PROIECT CO-FINANȚAT DE:

Proiect co-finanțat de Administrația Fondului Cultural Național. Proiectul nu reprezintă în mod necesar poziția Administrației Fondului Cultural Național. AFCN nu este responsabilă de conținutul proiectului sau de modul în care rezultatele proiectului pot fi folosite. Acestea sunt în întregime responsabilitatea beneficiarului finanțării.